

اصول اساسی

جمهوری دموکراتیک افغانستان

اصول اساسی

جمهوری دموکراتیک افغانستان

مصوب شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان

۲۵ جل سال ۱۳۵۹

شناسنامه کتاب

عنوان: اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

تایپ و آماده سازی دیجیتال: محمد قاسم آسمایی

ناشر: صفحه انترنیتی راه پرچم

تاریخ بازنشر: ماه فبروری ۲۰۱۸

اعلامیه تاریخی شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان

مبنی بر تصویب و اعلام

اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

۲۵ حمل ۱۳۵۹

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان

- به نمایندگی از تمام مردم مسلمان زحمتکش افغانستان.

- به اساس اراده واقعی و منافع کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران و سایر زحمتکشان و کلیه نیروهای دموکراتیک و وطن پرست تمام ملت ها اقوام و قبایل کشور.

- با احترام عمیق و رعایت جدی به عنفات تاریخی، ملی، فرهنگی و دینی مردم شرافتمند افغانستان.

- با پیروی قاطعانه از دین مبین اسلام .

- با احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر.

- با پیروی از سیاست صلح جویانه، دوستی و همکاری با تمام خلق های منطقه و جهان.

به منظور دفاع از استقلال ملی و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و نظام مردمی جمهوری دموکراتیک افغانستان.

به منظور تحکیم وحدت و برادری و اتحاد خلقها و تمام ملت ها، اقوام و قبایل ساکن در وطن واحد مان افغانستان.

بمنظور انکشاف پیروزمند انقلاب ملی دموکراتیک شور و تحقق اهداف و آرمان های آن مبنی بر ایجاد جامعه نوین صلح و کار، آزادی و عدالت برادری و برابری، دموکراسی و ترقی، اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را تصویب، نشر و انفاذ آنرا از تاریخ اول ثور ۱۳۰۹ اعلام میدارد.

بسم الله الرحمن الرحيم

اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

فهرست:

فصل اول: اساسات نظام اجتماعی، سیاسی و اقتصادی

فصل دوم: حقوق اساسی و مکلفیت های اتباع

فصل سوم: لویه جرگه (شورای عالی)، جمهوری دموکراتیک افغانستان.

فصل چهارم: شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان.

فصل پنجم: شورای وزیران جمهوری دموکراتیک افغانستان

فصل ششم: ارگانهای محلی قدرت دولت و اداره

فصل هفتم: نظام قضایی و فعالیت های محاکم

هشتم: خارنوالی

نهم: نشان، بیرق، پایتخت

فصل دهم: احکام نهایی

اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

انقلاب ثور ۱۳۵۷ که در ۶ جدی ۱۳۵۸ وارد مرحله نوین خود در تاریخ پرافتخار ملی افغانستان گشت، انقلاب ملی دموکراتیک ضد فئودالی و ضد امپریالیستی را آغاز نمود. در نتیجه انقلاب ثور دولت طراز جدید جمهوری دموکراتیک افغانستان که بیانگر آرمانها و مدافع منافع دیرینه زحمت کشان و تمام خلق های کشور میباشد بوجود آمد. مردم شرافتمند و زحمتکش افغانستان در مسیر تحول انقلاب اجتماعی و قوام ملی و به پیروزی رساندن نهایی انقلاب ملی دموکراتیک و اعمار جامعه نوین که بر مبنای صلح و آزادی، ترقی و عدالت، برادری و برابری استوار است قرار گرفتند. سوق دادن افغانستان از عقب ماندگی بسوی پیشرفت اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی تحت رهبری حزب دموکراتیک خلق افغانستان، حزب طبقه کارگر و تمام زحمت کشان کشور به اساس اراده توده های وسیع مردم احترام عمیق و رعایت جدی عنعنات ملی، تاریخی، کلتوری و دینی مردم با پیروی قاطعانه از اصول دین مبین اسلام احترام به اعلامیه حقوق بشر بر مبنای سیاست صلحجویانه دوستی و همکاری با تمام خلق های منطقه و جهان صورت میگیرد.

جمهوری دموکراتیک افغانستان دفاع از استقلال ملی، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، تحکیم عمیق دست آوردهای انقلاب ثور و تحقق اهداف و آرمان های والای آن تحکیم، رشد و تکامل بیش از پیش نظام مترقی و پیشرو در جمهوری دموکراتیک افغانستان تأمین اشتراک وسیع و فعال زحمتکشان و تمام نیروهای دموکراتیک، ترقیخواه و وطن پرست کشور در تحولات انقلاب ملی و دموکراتیک ضد فئودالی و ضد امپریالیستی و دفاع از وطن و انقلاب ثور را که توسط حزب دموکراتیک خلق افغانستان و شورای انقلابی صورت میگیرد وظیفه خود میداند.

بمنظور تحقق اهداف متذکره، شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک

افغانستان به مثابه عالیترین اورگان (مقام) قدرت دولتی کشور و ممثل واقعی آزادی اراده تمام مردم افغانستان فیصله نمود که تا زمان تصویب قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان بوسیله لویه جرگه (شورای عالی)، این اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان منظور و نافذ گردد.

فصل اول

اساسات نظام اجتماعی، سیاسی و اقتصادی

ماده اول:

جمهوری دموکراتیک افغانستان دولت مستقل دموکراتیک تمام مردم زحمتکش مسلمان افغانستان اعم از کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران و سایر زحمتکشان و تمام نیروهای دموکراتیک و وطنپرست کلیه ملیت ها و اقوام کشور میباشد.

ماده دوم:

دولت برای رفاه و سعادت مردم خدمت نموده زندگی صلح آمیز، مصون و آرام، رشد همه جانبه افراد، حفظ حقوق، ملکیت، حیثیت، رسوم و عنعنات ملی ایشان را تأمین میکند. در جمهوری دموکراتیک افغانستان قدرت دولتی متعلق به زحمت کشان شهر و ده میباشد و توسط اورگان های کاملاً دولتی و محلی که از طریق دموکراتیک تأسیس میشود عملی میگردد.

ماده سوم:

قدرت زحمت کشان در جمهوری دموکراتیک افغانستان متکی به جبهه وسیع ملی پدروطن است که کلیه کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران، زنان، جوانان و نمایندگان تمام ملیت ها و اقوام، کلیه نیروهای مترقی، دموکراتیک و وطن پرست و سازمان های اجتماعی و سیاسی کشور را تحت رهبری حزب دموکراتیک خلق افغانستان به اساس برنامه عمومی اعمار جامعه نوین آزاد و دموکراتیک متحد میسازد.

جبهه ملی پدروطن مؤظف است تا در اتحاد تمام نیروهای خلق جهت فعالیت مشترک در تکمیل وظایف انکشاف ملی و دموکراتیک کشور، در تربیه مردم به روحیه و وطن پرستانه و جلب وسیع اتباع در اداره امور دولت و جامعه مساعدت کند.

ماده چهارم:

حزب دموکراتیک خلق افغانستان حزب طبقه کارگر و تمام زحمت کشان کشور، نیروی رهبری کننده و سوق دهنده جامعه و دولت بوده بیانگر اراده

و منافع کارگران، دهقانان، روشنفکران، تمام زحمت کشان و نیروهای ملی و دموکراتیک و مدافع ثابت قدم منافع واقعی تمام خلقهای ساکن وطن واحد افغانستان میباشد.

حزب دموکراتیک خلق افغانستان به اساس اراده خلق افغانستان اصول انقلاب ملی و دموکراتیک را در سیاست داخلی و خارجی خویش ملاک عمل قرار داده، تعمیل تدریجی اهداف و وظایف انقلاب ثور را تعیین نموده مبارزه تمام خلق افغانستان را در ایجاد جامعه نوین، عادلانه و فارغ از استعمار فرد از فرد رهبری میکند.

ماده پنجم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان احترام رعایت و حفظ دین مبین اسلام تأمین میشود و آزادی اجرای مراسم دینی و مذهبی برای تمام مسلمانان تضمین میگردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم دینی و مذهبی شان که آسایش و امنیت جامعه را تهدید ننماید آزادی کامل دارند.

هیچ یک از اتباع حق ندارد از دین به مقصد تبلیغات ضدملی و ضد مردمی و وسیله ارتکاب سایر اعمال خلاف منافع جمهوری دموکراتیک افغانستان و خلق افغانستان استفاده کند.

دولت به فعالیت های وطن پرستانه روحانیون و علمای دینی در اجرای وظایف و مکلفیت های شان کمک و مساعدت میکند.

ماده ششم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان فعالیت های اتحادیه های کارگری، سازمان های زنان و جوانان، انجمن های علمی کلتوری و هنری و سایر سازمان های اجتماعی و دموکراتیک زحمت کشان که در صفوف خویش کارگران، دهقانان، کسبه کاران، روشنفکران و سایر اهالی را به مقصد بالابردن تشکل و ارتقای فعالیت های اجتماعی و تولیدی، تعمیل اهداف و وظایف انقلاب ثور و تأمین منافع خاصه ایشان متحد میسازند تشویق و پشتیبانی میشود.

ماده هفتم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان سیاست تساوی حقوق، دوستی برادرانه و رشد همه جانبه تمام ملیت ها اقوام و قبایل اعم از خورد و بزرگ ساکن در وطن واحدمان افغانستان را عملی ساخته به همبستگی زحمت کشان تمام ملیتها و اقوام و قبا یل کشور در مبارزه به منظور تحقق اهداف و آرمان های انقلاب ثور مساعدت کرده و حقوق قانونی ایشانرا تأمین و تضمین میکند.

هدف جمهوری دموکراتیک افغانستان امحای عدم تساوی در سطح رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمام مناطق کشور میباشد.

جمهوری دموکراتیک افغانستان بهترین و گرانمایه ترین آثار میراث فرهنگی و عنعنات تمام ملیتها، اقوام و قبایل کشور را حفظ و انکشاف میدهد

ماده هشتم:

قوای مسلح و خاندنوی جمهوری دموکراتیک افغانستان از دست آوردهای انقلاب ثور، استقلال ملی وحدت و تمامیت ارضی و حاکمیت ملی کشور دفاع میکند.

دولت به منظور تقویه و استحکام قوای مسلح و خاندنوی و تربیه منسوبین آن بر روحیه وطن پرستی و عشق بوطن، صداقت به اهداف و آرمانهای انقلاب ثور، همبستگی با زحمتکشان سایر ممالک و به منظور تأمین اشتراك منسوبین قوای مسلح در حیات اجتماعی و سیاسی و بهبود وضع مادی فامیل های ایشان تدابیر لازم اتخاذ میکند.

ماده نهم:

دولت نقش وطن پرستانه سران و ریش سفیدان و تمام اعضای قبایل کشور را که در نواحی خود صلح، برادری و آرامی را تأمین و از سرحدات جمهوری دموکراتیک افغانستان دفاع میکنند پشتیبانی به عمل می آورد و در تعمیم مؤثر این فعالیت نجیبانه مساعدت همه جانبه را به آنان مبذول میدارد.

ماده دهم:

سیاست خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان بر تحکیم صلح عام و تام، انکشاف همکاری های وسیع بین المللی و حفظ منافع دولتی کشور استوار است.

اساس فعالیت سیاست خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان را اصول همزیستی مسالمت آمیز و سیاست عدم انسلاک مثبت و فعال تشکیل میدهد.

ماده یازدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان دوستی و همکاری همه جانبه عنعنوی خورا با اتحادشوروی و همکاری و مناسبات دوستی را با سایر ممالک اتحاد سوسیالیستی بر اصل همبستگی انترناسیونالیستی توسعه و استحکام می بخشد.

ماده دوازدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان بحیث یک کشور صلحجو برای حفظ و تحکیم مناسبات دوستانه با سایر ممالک، بخصوص با ممالک همسایه و تمام ملل و دول مسلمان براساس احترام متقا بله به استقلال ملی و حاکمیت ملی تمامیت ارضی و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر مجدانه سعی نموده و جهت توحید مساعی مسلمانان و سایر خلق ها در تلاش عمومی برای صلح آزادی، ترقی و همکاری بین ایشان مساعدت میکند.

ماده سیزدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان برای حل عادلانه و صلح آمیز تمام مسائل حل نشده موجوده بین کشورهای همسایه در منطقه براساس اراده نیک و اصول همزیستی مسالمت آمیز صرف مساعی میکند.

ماده چاردهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان از مبارزه ملل و خلق های جهان برای صلح، آزادی ملی و اجتماعی، دموکراسی ترقی و برضد استعمار، استعمار نو و امپریالیزم، برضد صهیونیزم، رسیزم، فاشیزم، تبعیض نژادی و آپارتاید پشتیبانی میکند.

ماده پانزدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان بخاطر دفاع از صلح جهانی، در جهت خلع سلاح عمومی و قطع مسابقات تسلیحاتی، جلوگیری از توسعه اسلحه ذروی از بین بردن پایگاه های نظامی متجاوز در قلمرو بیگانگان، انکشاف و تعمیق پروسه تخفیف تشنجات بین المللی و استقرار نظم عادلانه اقتصادی بین المللی مساعی به عمل می آورد.

در جمهوری دموکراتیک افغانستان تبلیغ جنگ ممنوع است.

ماده شانزدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان منشور سازمان ملل متحد و اصول قبول شده عمومی حقوق بین المللی را احترام و رعایت کرده از فعالیت های سازمان ملل متحد مبنی بر تحکیم صلح و انکشاف همکاری های بین المللی پشتیبانی میکند .

ماده هفدهم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان ملکیت به اشکال دولتی (ملکیت عامه مردم)، کوپراتیفی خصوصی و ملکیت شخصی وجود دارد.

دولت تمام اشکال ملکیت قانونی را حفظ و دفاع میکند. ملکیت منابع زیرزمینی، سایر منابع طبیعی، منابع انرژی بانکها، موسسات بیمه، وسایل عمده تولید در صنایع ثقیله، دستگاه های مخابراتی رادیو و تلویزیون منحصر به دولت میباشد.

ملکیت عامه مردم از حمايه مخصوص بر خوردار است.

دولت فعالیت شرکتهای را که در آن سهم دارد تشویق حمایه و نظارت میکند.

ماده هژدهم:

دولت رشد اقتصاد ملی را به منظور امحای عقب ماندگی اقتصادی کشور، ارتقای سطح زندگی خلق های تمام ملیت ها، اقوام و قبایل افغانستان،

امحای تمام انواع استثمار و اعمار جامعه نو مطابق به آرمانهای انقلاب
ثور سوق میدهد.

دولت به این منظور پلانهای انکشاف اجتماعی و اقتصادی را که متکی به
فعالیت سازنده و خلاق زحمت کشان است علماً طرح و تنظیم می کند.

دولت تشبثات خصوصی را تشویق، حمایه و کنترول میکند و در زمینه
مساعدت مادی و معنوی مینماید.

ماده نهم:

دولت ملکیت دهقانان و سایر زمینداران را بر زمین مطابق به احکام قانون
محترم شمرده و تضمین میکند.

دولت جهت تعمیم تحولات دموکراتیک در زراعت به نفع توده های وسیع
دهقانان و با اشتراك فعال ایشان تدابیر اتخاذ میکند، به دهقانان از طریق
قرضه های بانکی کمک لازمه مینماید. برای دریافت ماشین آلات زراعتی،
تخمهای بذری اصلاح شده کودکیماوی، فروش محصولات و موادخام
زراعتی مساعدت میکند، رشد و انکشاف کوپراتیف های تولیدی، استهلاکی
سایر انواع آنرا در زراعت تشویق و حمایه مینماید.

ماده بیستم:

دولت برای کوچیان، قبایل و مالداران امکانات استفاده رایگان را از چراگاه
ها به صورت عادلانه تضمین مینماید و برای کوچیان حق سیر آزادانه را
در قلمرو کشور نیز تضمین میکند.

دولت برای کوچیان، قبایل و مالداران از طریق کمک های بلاعوض و
قرضه های بانکی به شرایط با امتیاز مساعدت لازمه مینماید و سایر
مساعدت ها را در راه رشد مالداری فروش محصولات و ارتقای سطح
زندگی مادی، فرهنگی و معیشتی ایشان مبذول میدارد.

ماده بیست و یکم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان فعالیتهای تولیدی کسبه کاران، اتحاد
داوطلبانه ایشان را در کوپراتیفهای تولیدی به منظور موثریت بیشتر
سازماندهی تولید، تأمین، مواد خام و فروش محصولات تشویق و حمایه

می‌کند.

دولت مطابق به قانون مصئونیت سرمایه گذاری های خصوصی را به منظور انکشاف اقتصاد ملی تضمین و اشتراك سرمایه داران ملی را در انکشاف صنایع، خدمات ترانسپورت و زراعت تشویق و حمایت می‌کند.

دولت با در نظر داشت منافع ملی تمام مردم افغانستان در عرصه تجارت، انکشاف تجارت داخلی و خارجی را تشویق و نظارت می‌کند. به این منظور دولت پرچون فروشی و عمده فروش آزادانه را مجاز دانسته و کنترل عمومی قیم را بدوش دارد، به شرکت های تجارتي و تاجران ملی در عملی ساختن تجارت خارجی، واردات و صادرات مساعدت می‌کند، افزایش تولیدات و ارتقای کیفیت اموال صادراتی را تشویق و در مقابل رقابت انحصار امپریالیستی حمایت می‌کند.

ماده بیست و دوم:

دولت ملکیت خصوصی را مطابق به قانون حفظ و حمایت می‌کند. استفاده از ملکیت خصوصی علیه منافع جامعه و مردم مجاز نیست.

دولت ملکیت شخصی اتباع را که از طریق مجاز بدست آمده تضمین می‌کند.

قانون حق وراثت ملکیت خصوصی و شخصی را تعیین و تضمین می‌کند.

استملاك ملکیت خصوصی در بدل تادیه قیمت مطابق به عدالت اجتماعی و قانون مجاز است.

ماده بیست و سوم:

دولت مطابق به قانون و متکی بر اصل عدالت انواع و اندازه مالیات را طبق عایدات شخص تعیین می‌کند.

ماده بیست و چهارم:

پالیسی جمهوری دموکراتیک افغانستان در ساحه انکشاف اجتماعی، فرهنگی و کلتوری بر تحکیم وحدت کارگران، دهقانان، کوچیان، روشنفکران، کسبه کاران، تاجران، روحانیون و علمای وطنپرست و تمام

نیروهای دموکراتیک و وطن پرست کشور، تمام ملیت ها، اقوام و قبایل افغانستان، امحای بقایای مناسبات فیودالی و ماقبل فیودالی عقب ماندگی، بیکاری، بیسوادی، فقر، مرض و ارتقای سطح زندگی مادی و کلتوری هر خانواده استوار است.

به این منظور پروگرامهای مبنی بر امحای کامل بیسوادی انکشاف وسیع معارف، حفظالصحه و تأمینات اجتماعی علم و تخنیک، کلتور و هنر، تربیت بدنی، سپورت و خدمات معیشتی به صورت متداوم عملی میگردد.

ماده بیست و پنجم:

دولت تأمین منازل مسکونی مساعد را برای زحمت کشان یکی از وظایف عمده خود می‌شمارد.

ماده بیست و ششم:

خانواده، مادر و طفل تحت حمایه خاص دولت قرار می‌گیرد. دولت در مورد صحت مادر و طفل توجه خاصی مبذول میدارد و جهت ایجاد شرایط وسیع برای زن در تحصیل کسب مسلك و تدارک کار تدابیر لازم اتخاذ مینماید. اورگان های دولتی، سازمان های اجتماعی و مکاتب مؤظف اند در تربیه اطفال به خانواده ها کمک کنند.

دولت مواظبت جوانان را به عهده می‌گیرد برای آنان امکانات تعلیم و آموزش مسلکی را فراهم می‌سازد، جهت تأمین کار به آنان، ایجاد شرایط مساعد جهت تربیه معنوی و اخلاقی رشد جسمانی و اشتراك وسیع خلاق در اعمار جا معه نوین مساعدت میکند.

فصل دوم

حقوق اساسی و مکلفیت های اتباع

ماده بیست و هفتم:

تابعیت جمهوری دموکراتیک افغانستان برای تمام مردم افغانستان یکسان و مساوی است.

حصول تابعیت جمهوری دموکراتیک افغانستان و سلب آن توسط قانون تنظیم می گردد.

اتباع افغانستان در خارج از حمایت و پشتیبانی جمهوری دموکراتیک افغانستان برخوردار اند. هیچ یک از اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان به دولت خارجی تسلیم داده نمیشود.

ماده بیست و هشتم:

تمام اتباع افغانستان در مقابل قانون مساوی اند.

تمام اتباع افغانستان بدون در نظر داشت تعلق نژادی ملی، قبیله‌ای، زبان، جنس، محل سکونت و اقامت، دین، تحصیلات، نسب، دارایی و موقف اجتماعی حقوق و مکلفیت های مساوی دارند.

تساوی حقوق اتباع در تمام شئون زندگی اقتصادی، سیاسی اجتماعی و کلتوری تأمین میگردد.

هیچکس نمیتواند از حقوق و آزادی های دموکراتیک علیه منافع جمهوری دموکراتیک افغانستان و حقوق سایر اتباع استفاده کند.

ماده بیست و نهم:

برای اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان حقوق و آزادی های دموکراتیک ذیل تأمین و تضمین میگردد:

۱- حق زندگی و مصئونیت.

۲- آزادی کامل ادای مناسک دین مبین اسلام و همچنان ادای مراسم مذهبی

برای پیروان سایر ادیان مطابق به قانون.

۳- **حق کار.** دولت جهت تأمین حق کار مفید اجتماعی برای تمام مردم تدابیر اتخاذ مینماید، شرایط کار را کنترل و در مورد کار قوانین مترقی وضع و تطبیق میکند.

۴- **حق وقایه صحت و تأمینات اجتماعی.** دولت جهت انکشاف شبکه های موسسات حفظ الصحه دولتی و در صورت امکان توسعه خدمات رایگان طبی، بهبود تأمینات اجتماعی زحمت گشان در صورت از دست دادن قدرت کار و در کهن سالی و همچنین در صورت از دست دادن متکفل برای اعضای خانواده تدابیر اتخاذ مینماید.

۵- **حق تحصیل.** دولت جهت رشد و تکامل معارف ملی و مترقی، امحای بیسوادی، تعلیم به زبان مادری، رشد و توسعه تعلیمات رایگان متوسطه، عالی مسلکی و تخنیکی تدابیر اتخاذ میکند.

۶- آزادی فعالیت های علمی، تخنیکی، کلتوری و هنری مطابق به اهداف انقلاب ثور.

۷- حق بیان آزادانه و علنی فکر، حق تشکیل اجتماعات و تظاهرات مسالمت آمیز و همچنین حق اتحاد وطن پرستانه در سازمان های دموکراتیک و مترقی اجتماعی.

استفاده از حقوق مندرکه در چوکات که نظم اجتماعی، آسایش و امنیت کشور را مختل نکند توسط قانون تنظیم میگردد.

۸- مسئولیت منزل، حریمت مراسلات، صحبت های تلفونی، مخابرات تلگرافی و سایر انواع مخابرات به استثنای حالاتی که در قانون پیش بینی شده است.

۹- حق شکایت، عرض حال فردی و دسته جمعی به اورگان های مربوطه دولت.

ماده سی ام:

هیچکس را نمیتوان متهم به ارتکاب جرم نمود مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان گرفتار و توقیف نمود مگر مطابق به احکام قانون.
هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر به حکم محکمه و مطابق باحکام
قانون که هنگام ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ باشد.
متهم حق دفاع را دارد.

متهم تا زمانی که به حکم قطعی محکمه محکوم نشده است بی گناه شناخته
میشود.

جرم يك امر شخصی است و با ارتکاب آن شخص دیگر مجازات نمیگردد.
مجازات مخالف کرامت انسانی، شکنجه و تعذیب مجاز نیست.

ماده سی و یکم:

اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان مکلف اند قوانین، موازین سلوک
اجتماعی و آداب و اخلاق انسانی را احترام و رعایت کنند. وظایف و
واجب خود را صادقانه انجام دهند، حقوق و منافع قانونی سایر اشخاص را
احترام نموده و بنام شایسته ی تبعه جمهوری دموکراتیک افغانستان افتخار
نمایند.

ماده سی و دوم:

کارمید اجتماعی و صادقانه بر مبنای وجدان پاک و وطنپرستانه و جیبه مهم
و عمل پرافتخار هر تبعه مستعد بکار جمهوری دموکراتیک افغانستان است.

ماده سی و سوم:

دفاع از وطن و دست آوردهای انقلاب ثور صداقت به اهداف و آرمانهای
آن خدمت به خلق و جیبه عالی و مقدس هریک از اتباع میباشد، خدمت در
صفوف قوای مسلح جمهوری دموکراتیک افغانستان مکلفیت پرافتخار وطن
پرستانه عالی هریک از اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد.

ماده سی و چارم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان تمام شرایط را مساعد میسازد تا اتباع از
حقوق و آزادی های دموکراتیک خویش طور موثر استفاده کنند.

فصل سوم

لویه جرگه (شورای عالی) جمهوری دموکراتیک افغانستان

ماده سی و پنجم:

لویه جرگه (شورای عالی) عالیترین اورگان قدرت دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد. ترکیب لویه جرگه طرز و ترتیب کاملاً دموکراتیک انتخاب نمایندگان خلق های افغانستان و همچنین تشکیل، صلاحیت و ترتیب فعالیت آن توسط قانون تنظیم میگردد.

انتخاب نمایندگان خلقها در لویه جرگه بر اساس رای گیری عمومی، آزاد، سری، مستقیم و مساوی صورت می گیرد.

لویه جرگه در اولین اجلاس خود قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را تصویب میکند.

زمان انتخابات لویه جرگه از طرف شورای انقلابی تعیین و اعلام میگردد.

فصل چارم

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستا ن

ماده سی و ششم:

تا زمانی که شرایط لازم جهت انتخاب آزاد و مصئون لویه جرگه (شورای عالی) مساعد گردد؛ شورای انقلابی عالیترین ارگان قدرت دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستا ن میباشد.

تعداد، ترکیب و انتصاب یا انتخاب اعضای جدید برای شورای انقلابی که از تمام طبقات و اقشار دموکراتیک ملی و مترقی نمایندگی نماید به پیشنهاد هیات رئیسه توسط شورای انقلابی تصویب میگردد.

ماده سی و هفتم:

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستا ن دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

- ۱- تصویب فرامین و قوانین.
- ۲- تصویب پلانهای دولتی انکشاف اقتصادی و اجتماعی جمهوری دموکراتیک افغانستان و گزارشهای مبنی بر اجرا آن.
- ۳- تصویب بودیجه دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان و گزارش های مبنی بر اجرا آن.
- ۴- تشکیل هیات رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستا ن، شورای وزیران (حکومت) جمهوری دموکراتیک افغانستان، ستره محکمه جمهوری دموکراتیک افغانستان و تعیین لوی خانونال جمهوری دموکراتیک افغانستان.
- ۵- تشکیل و انحلال وزارتخانه ها، تعیین، تبدیل و عزل اعضای شورای وزیران.
- ۶- تصویب مشی اساسی سیاست داخلی و خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستا ن و تصویب پروگرام فعالیت های حکومت.

- ۷- اعلام ریفرنندم (رای گیری عمومی مردم)
- ۸- اعلام انتخابات لویه جرگه (شورای عالی جمهوری) دموکراتیک افغانستان.
- ۹- اعلان حرب در صورتیکه جمهوری دموکراتیک افغانستان مورد تجاوز قرار گیرد و اعلان متارکه.
- ۱۰- تصویب و الغای قراردادهای بین المللی جمهوری دموکراتیک افغانستان مطابق احکام قانون.
- ۱۱- اجازه نشر پول.
- ۱۲- تشکیل کمیسیونهای اختصاصی در موارد لازم.
- ۱۳- اتخاذ تصمیم در باره سایر موضوعاتی که تصویب شورای انقلابی را ایجاب نماید.

ماده سی و هشتم:

شورای انقلابی سال دومرتبه دوره اجلاسیه خود را دایر میکند، دوره اول اجلاسیه شورای انقلابی در ماه سنبله و دوره دوم آن در ماه حوت دایر میگردد.

دوره اجلاسیه فوق العاده شورای انقلابی به ابتکار هیات رئیسه شورای انقلابی یا براساس پیشنهاد حداقل يك ثلث اعضای شورای انقلابی دایر میگردد.

شورای انقلابی از بین اعضای خود رئیس شورای انقلابی، معاون و یا معاونان رئیس شورای انقلابی را انتخاب میکند.

ماده سی و نهم:

جلسات شورای انقلابی با حضور حداقل دوثلث اعضای آن دایر میگردد.

جلسات شورای انقلابی بصورت علنی دایر میگردد. مگر اینکه منافع دولت سری بودن آنرا ایجاب نماید.

ماده چهل و یکم

تصویب قوانین، فرامین و سایر تصاویب شورای انقلابی به اکثریت آرای اعضا صورت میگیرد.

قوانین و فرامین بعد از نشر در جریده رسمی نافذ میگردد؛ مگر اینکه در متن قانون طور دیگری تصریح گردیده باشد.

قوانین و فرامین شورای انقلابی به زبانهای پشتو و دری نشر می شود و میتوان آنها را به سایر زبانهای خلقهای افغانستان نشر کرد.

ماده چهل و یکم:

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان طرز العمل فعالیت های شورای انقلابی و هیات رئیسه آنرا تنظیم میکند.

ماده چهل و دوم:

شورای انقلابی از جمله اعضای خود هیات رئیسه شورای انقلابی را تشکیل میدهد.

هیات رئیسه متشکل است از :

- رئیس شورای انقلابی بحیث صدر هیات رئیسه.

- معاون و یا معاونان صدر هیات رئیسه.

- منشی و اعضاء.

هیات رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان ارگان دایماً فعال شورای انقلابی میباشند.

ماده چهل و سوم:

هیات رئیسه شورای انقلابی دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

۱- تعیین تاریخ انعقاد اجلاس عادی و فوق العاده شورای انقلابی.

۲- تفسیر قوانین، تعمیم ابتکارات قانونگذاری و در صورت ضرورت برگزاری مباحثات عمومی مردم پیرامون مسودات قوانین.

- ۳- کنترل رعایت قوانین و فرامین در اجرا آت اورگان های دولتی.
- ۴- تشکیل، تغییر و تعدیل اسم و ساحه ولایات، شهرها، ولسوالی ها و علاقه داریها.
- ۵- تعیین و اعطای نشانها و مدال ها مطابق به احکام قانون.
- ۶- عفو و تخفیف مجازات.
- ۷- منظوری تعیین، تبدیل، عزل، تقاعد و استعفا قضا، صاحب منصبان قوای مسلح و مامورین مطابق با حکام قانون.
- ۸- تعیین القاب نظامی، رتب سیاسی و اعطای آن مطابق به احکام قانون.
- ۹- منظوری تعیین، تبدیل و عزل نمایندگان سیاسی دایمی جمهوری دموکراتیک افغانستان در دول خارجه و در سازمان های بین المللی.
- اجازه افتتاح نمایندگی های سیاسی دول متحابه در کشور.
- ۱۰- اعلام حالات نظامی اضطراری و سفربری.
- ۱۱- حل مسایل مربوط به تابعیت و اعطای حق پناهندگی برای خارجیان مطابق قانون.
- ۱۲- اجرای سایر وظایف مطابق به احکام قانون .

ماده چهل و چارم:

تمام صلاحیت های شورای انقلابی در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن به هیات رئیسه انتقال می یابد.

ماده چهل و پنجم:

تا تعیین یا انتخاب صدراعظم، رئیس شورای انقلابی در عین زمان صدراعظم جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد.

رئیس شورای انقلابی دارای صلاحیتهای ذیل میباشد:

- ۱- رهبری فعالیت های شورای انقلابی، هیات رئیسه و شورای وزیران.
- ۲- قیادت قوای مسلح .

۳- قبول اعتماد نامه های سران نمایندگان دول خارجی.

۴ - تو شیخ قوانین، فرامین، تصاویب و سایر اسناد شورای انقلابی، هیات رئیسه و شورای وزیران.

۵- سایر صلاحیتهای مندرج قانون.

فصل پنجم

شورای وزیران جمهوری دموکراتیک افغانستان

ماده چهل و ششم:

شورای وزیران، (حکومت جمهوری دموکراتیک) افغانستان عالیترین اورگان اجرائیوی قدرت دولتی بوده مرکب است از: صدراعظم، معاون یا معاونان صدراعظم و وزراء.

شورای وزیران در اجراءات خود نزد شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن نزد هیات رئیسه مسوول میباشد.

ماده چهل و هفتم: شورای وزیران دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

- ۱- تعمیم سیاست داخلی و خارجی.
- ۲- تقدیم طرح قوانین جهت بررسی و تصویب به شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه شورای انقلابی به هیات رئیسه.
- ۳- تصویب مقرر و اساسنامه.
- ۴- سازماندهی امور انکشافی اقتصادی، طرح و پیشنهاد پلان های انکشاف اقتصادی و اجتماعی و بودجه دولتی و گزارش های تطبیق آن جهت منظوری شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه شورای انقلابی به هیات رئیسه.
- ۵- رهبری و مراقبت فعالیت های وزارت خانه ها.
- ۶- رهبری و مراقبت فعالیت های اورگان های اجرا نیوی محلی.
- ۷- اتخاذ تدابیر جهت تأمین امنیت، نظم و آسایش اجتماعی و حفظ حقوق و آزادی های اتباع.
- ۸- رهبری امور دفاعی کشور و تنظیم قوای مسلح.
- ۹- رهبری روابط خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان بشمول انجام مذاکرات و عقد قراردادهای بین المللی در حدود صلاحیت.

۱۰ - معاونت و مساعدت به جمعیت‌های علمی دینی در پیشبرد وظایف مربوط

۱۱ - سایر صلاحیت‌های مندرج قانون.

ماده چهل و هشتم:

تعمیل تصاویر و سایر اسناد شورای وزیران توسط اورگان‌ها، موسسات و اتباع در سراسر قلمرو جمهوری دموکراتیک افغانستان حتمی می‌باشد.

ماده چهل و نهم:

تشکیل صلاحیت و طرز فعالیت ادارات مرکزی و محلی توسط قانون تنظیم می‌گردد.

ماده پنجاهم:

در راس وزارتخانه‌های جمهوری دموکراتیک افغانستان وزراء قرار دارند.

وزراء فعالیت خود را مطابق به قانون انجام می‌دهند. وزراء در پیشبرد امور وزارت و انکشاف ساحات مربوط مسولیت فردی دارند.

فصل ششم

اورگان های محلی قدرت دولتی و اداره

ماده پنجاه و یکم:

در ولایات، شهرها، ولسوالی ها، علاقه داری ها و قریه ها جرگه های محلی (شوراهای محلی) و به مقصد حل و فصل تمام مسایل مربوط محل تشکیل میگردد.

طرز انتخاب دموکراتیک نمایندگان خلق در جرگه های محلی (شوراهای محلی) و سایر مسایل مربوط به تشکیل و صلاحیت ها، مسوولیت و فعالیت آنها توسط قوانین تنظیم میگردد.

ماده پنجاه و دوم: در ولایات، شهرها، ولسوالی ها و علاقه داری ها کمیته های محلی اجرائیوی قدرت دولتی تشکیل میگردد. رئیس و اعضای کمیته محلی اجرائیوی مطابق به احکام قانون تعیین میشود.

کمیته محلی اجرائیوی دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

۱ - تأمین رعایت تطبیق قوانین، فرامین، تصاویب و سایر اسناد و فیصله های اورگان های ما فوق.

۲ - تأمین و حفظ نظم امنیت، حقوق و آزادی های اتباع.

۳ - اجرای پلان های دولتی انکشاف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

۴ - رهبری و هماهنگ ساختن فعالیت اورگانهای تحت اثر.

۵ - اتخاذ تصامیم در حدود صلاحیت.

ماده پنجاه و سوم:

اورگانهای محلی قدرت دولتی و اداری اصول کار جمعی، ابتکار جلب وسیع مردم، قانونیت و عدالت را ملاک عمل قرار میدهد.

فصل هفتم

نظام قضایی و فعالیت محاکم

ماده پنجاه و چهارم:

قضاوت در جمهوری دموکراتیک افغانستان صرف توسط محکمه به اساس اصول دموکراتیک صورت میگیرد. قضاوت توسط ستره محکمه جمهوری دموکراتیک افغانستان، محاکم ولایات شهرها، ولسوالی ها و همچنین توسط محاکم قوای مسلح صورت میگیرد.

جهت بررسی قضایای معین طبق احکام قانون محاکم اختصاصی تشکیل میشود.

تشکیل صلاحیت و طرز تاسیس و فعالیت محاکم توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده پنجاه و پنجم:

ستره محکمه عالیترین اورگان قضایی جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد و مرکب است از رئیس معاونان رئیس و اعضاء.

ستره محکمه طبق احکام قانون بر فعالیت قضایی محاکم نظارت و شکل واحد تطبیق قوانین را توسط محاکم تأمین میکند.

ستره محکمه از فعالیتهای خود به شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاس شورای انقلابی به هیات رئیسه آن گزارش میدهد.

قضات تمام محاکم توسط هیات رئیسه شورای انقلابی تعیین میشوند.

ماده پنجاه و ششم:

رسیدگی به تمام قضایای مدنی و جزایی از صلاحیت محاکم میباید شد.

قضات حین رسیدگی قضایا مستقل و صرف تابع قانون میباشند، رسیدگی قضایا و اصدار حکم توسط محاکم به اساس اصول تساوی اتباع در برابر قانون و محکمه صورت میگیرد.

محکمه حین رسیدگی قضایا قوانین جمهوری دموکراتیک افغانستان را تطبیق میکند.

در حالاتیکه قانون صراحت نداشته باشد محکمه قضایا را طبق احکام شریعت و اصول قانونیت دموکراتیک و عدالت حل و فصل مینماید.

قضایا در تمام محاکم در جلسات علنی رسیدگی میشود. حالاتیکه قضایا در جلسات سری رسیدگی میشود توسط قانون تعیین میگردد.

ابلاغ حکم در تمام حالات باید علنی باشد .

ماده پنجاه و هفتم:

رسیدگی و حل و فصل قضایا در محاکم به زبانهای پشتو و دری و یا بزبان اکثریت اهالی محل صورت میگیرد. اگر طرفین دعوی زبانی را که محاکمه توسط آن صورت میگیرد ندانند حق آشنایی با مواد و اسناد دوسیه از طرف ترجمان و حق صحبت در محکمه به زبان مادری شان تضمین میگردد.

ماده پنجاه و هشتم:

تمام فیصله های محاکم بنام جمهوری دموکراتیک افغانستان صادر میگردد. فیصله های محاکم بایدمدلل باشد.

تطبیق فیصله های تنفیذی، قطعی محاکم حتمی میباشد. حکم اعدام بعد از منظوری هیات رئیسه شورای انقلابی تطبیق میگردد.

فصل هشتم

خارنوالی

ماده پنجاه و نهم:

لوی خارنوال جمهوری دموکراتیک افغانستان رهبری فعالیت اورگان های خارنوالی کشور را بدوش دارد.

خارنوالی جمهوری دموکراتیک افغانستان سیستم واحد استوار بر اصل مرکزیت را تشکیل داده و مرکب از لوی خارنوالی و خارنوالی های ولایات، شهرها، ولسوالی ها و علاقه داری ها میباشند.

خارنوالی اختصاصی طبق احکام قانون تشکیل شده میتواند.

اورگان های خارنوالی در اجرا آت خود مستقل از اورگان های محلی بوده و صرف تابع لوی خار نوال میباشد.

ماده شصتم: لوی خارنوال و خارنوالان از تطبیق و رعایت یکسان قوانین توسط تمام اورگانهای مرکزی و محلی قدرت دولتی و اداره موسسات دولتی مختلط و خصوصی سازمان های اجتماعی، مسوولین امور و اتباع نظارت میکنند.

ماده شصت و یکم:

لوی خارنوال از فعالیتهای خود نزد شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن نزد هیات رئیسه شورای انقلابی مسوول است.

لوی خارنوال بطور منظم از فعالیتهای خود و قانونیت در کشور به شورای انقلابی و هیات رئیسه گزارش میدهد.

ماده شصت و دوم:

تا زمان تعیین لوی خارنوال صلاحیت و وظایف او به وزیرعدلیه تعلق دارد.

تشکیلات صلاحیت و طرز فعالیت اورگان های خارنوالی توسط قانون تنظیم میگردد.

فصل نهم

نشان ، بیرق ، پایتخت

ماده شصت و سوم:

نشان دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان عبارت است از تصویر محراب و منبر بروی متن سبز، کتاب مفتوح، اشعه طلوع خورشید در بین گراری که توسط خوشه های گندم مزین با فیته های سیاه سرخ و سبز احاطه شده و ستاره سرخ پنج گوشه که در قسمت فوقانی در بین دو انجام خوشه های گندم قرار دارد.

ماده شصت و چهارم:

بیرق دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان دارای سه رنگ میباشد که به شکل نوارهای سیاه سرخ و سبز از بالا به پائین افقاً به اندازه های مساوی واقع شده است.

در ربع قسمت بالای بیرق از چوبه آن، نشان دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان قرار دارد.

نسبت عرض بیرق به طول آن یک بر دو است .

ماده شصت و پنجم:

پایتخت جمهوری دموکراتیک افغانستان شهر کابل است.

فصل دهم

احکام نهایی

ماده شصت و ششم:

تعدیل این اصول اساسی به اساس پیشنهاد هیات رئیسه و تصویب دوثلث اعضای شورای انقلابی صورت گرفته می‌تواند.

ماده شصت و هفتم:

تمام اورگان های مرکزی و محلی دولت تازمان تشکیل اورگان های جدید دولتی که در این اصول اساسی پیشبینی شده است طبق احکام این اصول اساسی و قوانین مربوطه اجراآت می کنند.

ماده شصت و هشتم:

این اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان مطابق اعلامیه تاریخی شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان با نشر آن از اول ثور سال ۱۳۵۹ نافذ میگردد و تازمان تصویب قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان اعتبار دارد.

فرامین، قوانین و سایر اسناد که قبل از انفاذ این اصول اساسی صادر گردیده در صورت عدم مغایرت با احکام این اصول اساسی مورد اعتبار است.

از متن قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان
ماده پنجم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان احترام رعایت و حفظ دین مبین
اسلام تأمین میشود و آزادی اجرای مراسم دینی و مذهبی برای تمام
مسلمانان تضمین میگردد .

ماده بیست و دوم:

دولت ملکیت خصوصی را مطابق به قانون حفظ و حمایت میکند.
استفاده از ملکیت خصوصی علیه منافع جامعه و مردم مجاز نیست
دولت ملکیت شخصی اتباع را که از طریق مجاز بدست آمده تضمین
میکند.

نشر: راه پرچم